

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ

08 квітня 2021 р.

Київ

№ 12-рк

Державне підприємство
«Артемсіль»

Про припинення дій, які містять
ознаки порушень законодавства
про захист економічної конкуренції,
усунення причин їх виникнення

Антимонопольний комітет України (далі – Комітет) за результатами розгляду заяви товариства з обмеженою відповідальністю «Солт Ко» (далі – ТОВ «Солт Ко») від 19.11.2020 б/н (вх. Комітету № 8-01/454-АМ від 24.11.2020) (далі – Заява) про порушення державним підприємством «Артемсіль» законодавства про захист економічної конкуренції надає державному підприємству «Артемсіль» рекомендації в порядку, передбаченому статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», стосовно припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють з огляду на наступне.

1. СУБ'ЄКТ ГОСПОДАРЮВАННЯ, ДІЯЛЬНІСТЬ ЯКОГО ДОСЛІДЖУЄТЬСЯ

- (1) Державне підприємство «Артемсіль» ідентифікаційний код юридичної особи 00379790, місцезнаходження юридичної особи: 84545, м. Соледар, Донецька обл., вул. Чкалова, буд. 1-А (далі – ДП «Артемсіль»).
- (2) ДП «Артемсіль», здійснює господарську діяльність з видобутку з надр землі шахтним методом кам'яної солі, її переробки, пакування та реалізації.
- (3) ДП «Артемсіль» реалізує сіль для промислової переробки та сіль кухонну як за дилерськими контрактами, так і за договорами купівлі-продажу.

2. ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО СТАНУ КОНКУРЕНЦІЇ НА ЗАДІЯНОМУ ТОВАРНІМУ РИНКУ

- (4) Відповідно до чинних державних стандартів, в Україні використовується два види солі – сіль кухонна (ДСТУ 3583:2015) і сіль для промислової переробки (ДСТУ 4246:2003).
- (5) До 01.07.2017 вимоги до стандартизації солі кухонної встановлювались ДСТУ 3583-97 «Сіль кухонна. Загальні технічні умови» (Міждержавний стандарт ГОСТ 13830-97 «Соль поваренная пищевая», далі – ДСТУ 3583-97)¹.

¹ ДСТУ 3583-97 скасовано на підставі наказу Державного підприємства «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» від 28.09.2015 № 118.

- (6) Відповідно до ДСТУ 3583-97 сіль кухонна є продуктом, що може вживатися в їжу, і, на відміну від солі для промислової переробки, являє собою хлористий натрій і є кристалічним сипким продуктом білого кольору без запаху, в якому не допускається присутність сторонніх домішок, що не пов'язані з методом добування солі, із солоним смаком без присмаку.
- (7) Вимоги до якості продукції, що забезпечують її безпеку для здоров'я населення, викладені в пунктах 4.2.3, 4.2.4, 4.2.7 ДСТУ 3583-97.
- (8) Відповідно до ДСТУ 4246:2003 «Сіль для промислової переробки» сіль являє собою хлористий натрій, до складу якого входить галіт, домішки хлоридів і сульфатів кальцію, магнію, калію.
- (9) Виходячи з наявності в солі для промислової переробки домішок, які не дозволені ДСТУ 3583-97 і можуть бути небезпечними для здоров'я людини, зазначений вид солі не може вживатися в їжу.
- (10) Тобто, за своїм призначенням та споживчими характеристиками сіль для промислової переробки не є подібною до солі кухонної.
- (11) Отже, сіль кухонна та сіль для промислової переробки не є взаємозамінними, тобто є різними товарами, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище.
- (12) Виходячи з наведеного вище, сіль для промислової переробки і сіль кухонна є різними товарами: відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року за № 317/6605 (далі – Методика) товаром 1 є сіль для промислової переробки (далі – Товар 1), а товаром 2 є сіль кухонна (далі – Товар 2).
- (13) На стадії руху товару від виробника його пропозиція зустрічається з попитом дилерів та інших покупців, які здійснюють оптову закупівлю Товару 1 і Товару 2 на підставі укладених дилерських контрактів і договорів купівлі-продажу по всій території України.
- (14) Отже, за таких обставин товарними межами ринків Товару 1 і Товару 2 є їх первинна реалізація виробниками або імпортерами.

Географічні межі ринку

- (15) Територіальними (географічними) межами ринків Товару 1 і Товару 2 є територія держави, оскільки:
 - фізичні і технічні характеристики солі роблять можливим і доцільним її придбання та реалізацію в межах загальнодержавного ринку України;
 - оптово-відпускні ціни для покупців з різних регіонів України є однаковими або відрізняються несуттєво;
 - якість і споживчі властивості при транспортуванні в межах України не змінюються;
 - не існує бар'єрів для транспортування в межах України;
 - покупці не розподіляються за місцем їх розташування в межах України.
- (16) Виходячи з наведеного територіальними межами ринків Товару 1 (сіль для промислової переробки) і Товару 2 (сіль кухонна) є територія України.

Визначення обсягу ринку Товару 1

- (17) За інформацією опублікованою на офіційному вебсайті Державної служби статистики України протягом січня - листопада 2020 року на території України було вироблено 1

112 166,8 тонн солі (включаючи сіль денатуровану) і хлориду натрію чистого, розчинені або не розчинені у воді, з вмістом або без речовин, які запобігають злипанню чи забезпечують сипучість (що за своїми фізико-хімічними властивостями відповідає Товару 1), з якого солі, придатної для споживання людиною (що за своїми фізико-хімічними властивостями відповідає Товару 2) вироблено 392 747,3 тонни.

- (18) Загальний максимально можливий обсяг первинної реалізації (продаж товару виробниками або імпортерами) солі для промислової переробки за період з січня по листопад 2020 року (включно) наводиться нижче в таблиці 1:

Таблиця 1

Загальний максимально можливий обсяг первинної реалізації (продаж товару виробниками або імпортерами) солі для промислової переробки

Період	Обсяг виробництва в Україні, т	Обсяг експорту з України, т	Обсяг імпорту в Україну, т	Загальний максимально можливий обсяг реалізації в Україні, т
Січень – листопад 2020 року	719 419,5	183 076,7	15 220,1	551 562,97

- (19) Відповідно до Методики, якщо ступінь відкритості ринку становить менше 40 відсотків, територіальними (географічними) межами ринку є територія держави.
- (20) Показник ступеня відкритості ринку первинної реалізації (продаж товару виробниками або імпортерами) солі для промислової переробки, який за період з січня по листопад 2020 року (включно) становив 2,76 відсотка, територіальними (географічними) межами ринку є територія держави.

Визначення обсягу ринку Товару 2

- (21) Загальний максимально можливий обсяг первинної реалізації (продаж товару виробниками або імпортерами) солі харчової за період з січня по листопад 2020 року (включно) наводиться нижче в таблиці 2:

Таблиця 2

Загальний максимально можливий обсяг первинної реалізації (продаж товару виробниками або імпортерами) солі харчової

Період	Обсяг виробництва в Україні, т	Обсяг експорту з України, т	Обсяг імпорту в Україну, т	Загальний максимально можливий обсяг реалізації в Україні, т
Січень – листопад 2020 року	392 747,3	136422,27	49 402,45	305 727,47

- (22) Відповідно до Методики, якщо ступінь відкритості ринку становить менше 40 відсотків, територіальними (географічними) межами ринку є територія держави.
- (23) Показник ступеня відкритості ринку первинної реалізації (продаж товару виробниками або імпортерами) солі кухонної, який за період з січня по листопад 2020 року (включно) становив 16,16 відсотка, територіальними (географічними) межами ринку є територія держави.

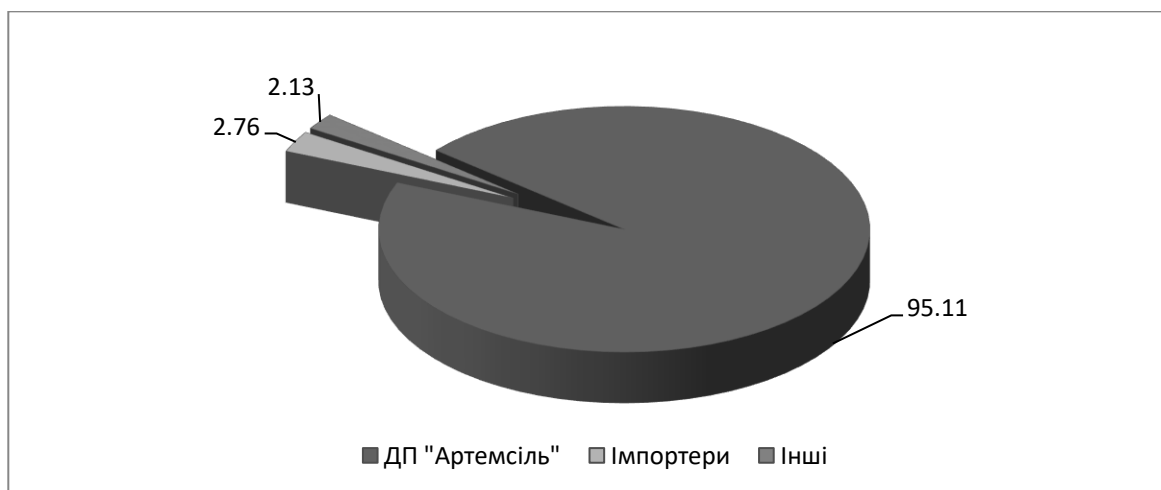
ЧАСТКА ПО ТОВАРУ 1

- (24) Частка імпортерів на ринку Товару 1 в Україні за період із січня по листопад 2020 року (включно) становила:

$$\text{Частка імпортерів:} = \frac{15\,220,15}{551\,562,97} \times 100\% = 2,76\%$$

- (25) Частка ДП «Артемсіль» в Україні за період із січня по листопад 2020 року (включно) на ринку Товару 1 становила:

$$\text{Частка ДП «Артемсіль»} = \frac{524\,593,2}{551\,562,97} \times 100\% = 95,11\%$$

Графік 1**Частки основних учасників ринку Товару 1****ЧАСТКА ПО ТОВАРУ 2**

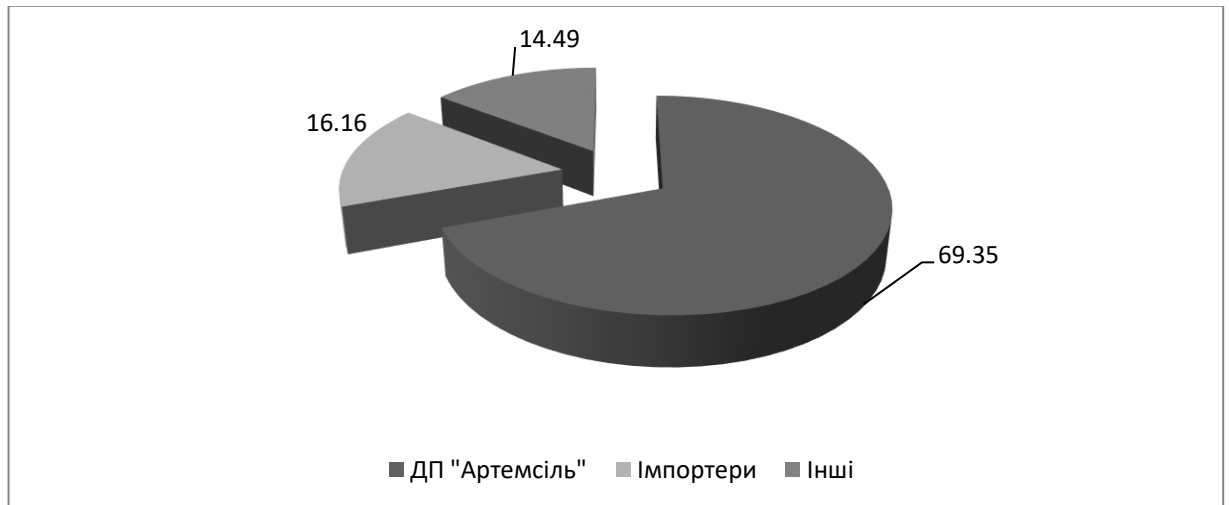
- (26) Частка імпортерів на ринку Товару 2 в Україні за період із січня по листопад 2020 року (включно) становила:

$$\text{Частка імпортерів:} = \frac{49\,402,45}{305\,727,47} \times 100\% = 16,16\%$$

- (27) Частка ДП «Артемсіль» в Україні за період із січня по листопад 2020 року (включно) на ринку Товару 2 становила:

$$\text{Частка ДП «Артемсіль»:} = \frac{212\,031,29}{305\,727,47} \times 100\% = 69,35\%$$

Частки основних учасників ринку Товару 2

- (28) Отже, ДП «Артемсіль» протягом періоду із січня по листопад 2020 року (включно) мало структурні ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринках Товару 1 та Товару 2 з частками 95 відсотків та 69 відсотків відповідно.

4. ОБСТАВИНИ, ЯКІ ПРИЗВЕЛИ ДО ПОРУШЕНЬ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЗАХИСТ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

- (29) У Заяві ТОВ «Солт Ко» скаржиться на дії/бездіяльність ДП «Артемсіль» шляхом «зволікання» останнього починаючи з 30.10.2020 з відвантаженням оплаченого товару.
- (30) У підтвердження зазначеного ТОВ «Солт Ко» у Заяві зазначило заявки на відвантаження товару від 29.10.2020 за № 1290-1293, 1297 та 1298.
- (31) З аналізу викладених у Заяві обставин з'ясовано, що ТОВ «Солт Ко» у період з 28.12.2018 по 08.12.2020 являлось дилером ДП «Артемсіль» та їх відносини регулювались дилерським контрактом від 28.12.2018 № 21/05-01-05 (далі – дилерський контракт).
- (32) Аналіз умов дилерських контрактів, укладених ДП «Артемсіль», свідчить про ознаки рівнозначності дилерських контрактів з точки зору фактичного обсягу обов'язків дилерів та істотних умов договорів.
- (33) Разом з тим, у своєму листі² ДП «Артемсіль» зокрема, зазначило (та підтверджується наданими копіями дилерських контрактів), що *«всі дилерські контракти початково укладено на рівних умовах, за якими «Виробник» здійснює відвантаження «Товару» «Дилерові» в термін до 50 днів з моменту надходження оплати за «Товар» від «Дилера», а в період сезону (червень – вересень – для фасованої та затареної продукції, вересень – лютий – для затареної в МКР (біг-бег) та не упакованої продукції) термін постачання може збільшитися до 90 днів».*
- (34) Відповідно до дилерського контракту виробник постачає дилерові товар згідно з специфікацією, що є невід'ємною частиною даного контракту, а дилер зобов'язується прийняти поставлений у його власність товар і своєчасно оплатити його вартість

² Лист ДП «Артемсіль» від 19.01.2021 № 25/12-02-35 [вх. Комітету № 8-01/99-кі від 25.01.20210 (далі – Відповідь)] направлений на вимогу про надання інформації від 02.12.2020 № 126-29/01-16515 (далі – Вимога)

відповідно до умов даного контракту, а також виконати інші дії, передбачені даним контрактом та Положенням про дилера на території України ДП «Артемсіль».

- (35) Разом з тим згідно з Положенням про дилера на території України ДП «Артемсіль» встановлені однакові вимоги до своїх дилерів.
- (36) Так, пунктами 1.1 та 1.2 Положення про дилера на території України ДП «Артемсіль» (яке було чинне протягом 2020 року), передбачено вимоги для дилера працювати з підприємствами на ринку солі України не менше двох років. А також, придбавати у підприємства щорічно не менше 50 000 тонн товару, рівномірно кожні 90 календарних днів, але не менш 12 500 тонн упродовж 90 календарних днів.
- (37) Пунктом 4.2 дилерського контракту визначено, що форма розрахунку – 100% передоплата.
- (38) Відповідно до пункту 3.6 дилерського контракту (у початковій редакції), *««Виробник» здійснює відвантаження «Товару» «Дилерові» в термін до 50 днів з моменту надходження заявки та оплати від «Дилера», а в період сезону (червень – вересень – для фасованої та затареної продукції, вересень – лютий – для затареної в МКР-1.О-С (біг-бег) та не упакованої продукції) термін постачання може збільшитися до 90 днів».*
- (39) Крім того, за інформацією ДП «Артемсіль» наданою Комітету у Відповіді, в жовтні 2020 року на підставі службової записки, в якій повідомлялось про звернення 5-ти дилерів (включно з ТОВ «Солт Ко»), яким в подальшому було змінено терміни відвантаження на прописані в п. 3.6 додаткової угоди від 07.10.2020 № 17 до дилерського контракту.
- (40) У зв'язку з зазначеним, у жовтні 2020 року ДП «Артемсіль» укладено додаткові угоди, згідно з якими суттєво зменшені строки постачання продукції ТОВ «Солт Ко» та іншим дилерам, які звернулись до ДП «Артемсіль» із зазначеного питання.
- (41) Зменшення термінів постачання для окремих дилерів (5 з 21 діючих протягом 2020 року дилерам ДП «Артемсіль» резидентам та нерезидентам України) призвело до збільшення навантаження на виробничі одиниці ДП «Артемсіль» та виникнення ризиків невиконання контрактних зобов'язань ДП «Артемсіль» перед іншими його контрагентами, а також надання переваг одним покупцям над іншими.
- (42) На практиці ведення господарської діяльності, таке зменшення термінів відвантаження окремим дилерам призвело до збільшення навантаження на виробничі одиниці ДП «Артемсіль», що як наслідок унеможливлювало виконання взятих зобов'язань перед іншими контрагентами.
- (43) Так, наприклад ТОВ «Солт Ко» 29.10.2020 направило до ДП «Артемсіль» заявки №1290, 1291, 1292, 1293, 1297, 1298 та оплатило товар.
- (44) ТОВ «Солт Ко» надавало заявки за № 1290, 1291, 1297, 1298 на відвантаження солі приватним рухомим складом. Згідно з умовами договорів з перевізниками строк пільгового користування рухомим складом становить від 3 до 7 діб, а за кожну добу користування понад узгоджений договорами строк має сплачуватись пеня. Отже, за кожний день простою вагонів ТОВ «Солт Ко» несе майнову відповідальність перед перевізниками.
- (45) За заявками ТОВ «Солт Ко» №1292, 1293, ним 13.11.2020 року проведено заміну власника рухомого складу, платника тарифу по АТ «Укрзалізниця», в результаті створені нові заявки ТОВ «Солт Ко» №1292/1, №1293/1.
- (46) У Відповіді на Вимогу ДП «Артемсіль» зазначило наступне: *«внести зміни в попередньо подану заявку технічно неможливо, у зв'язку з чим Товариство у*

дилерському кабінеті створювало нову заявку з потрібними змінами, які приймалися в роботу, термін відвантаження таких заявок починається з моменту утворення кожної нової заявки».

- (47) За заявками ТОВ «Солт Ко» №1292/1, №1293/1 ДП «Артемсіль» відвантажило сіль 20 та 21 листопада 2020 року, тобто на 7 та 6 день після надходження заявок.
- (48) В свою чергу, ДП «Артемсіль» за заявками №1290, 1291, 1297, 1298 відвантажило сіль лише 19.11.2020 року. Тобто, на 21 день.
- (49) Відповідно до пояснень ДП «Артемсіль», причиною затримки при відвантаженні солі за вищезгаданими заявками є асортимент, а саме збірний вантаж йодованої та рядової солі, а також графік роботи виробничих одиниць підприємства.
- (50) Отже, мало місце порушення строків відвантаження солі з боку ДП «Артемсіль», встановлених у пункті 3.6 дилерського контракту.

5. КВАЛІФІКАЦІЯ ДІЙ

- (51) Закон України «Про захист економічної конкуренції» визначає правові засади підтримки та захисту економічної конкуренції, обмеження монополізму в господарській діяльності і спрямований на забезпечення ефективного функціонування економіки України на основі розвитку конкурентних відносин.
- (52) Відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо:
 - на цьому ринку у нього немає жодного конкурента;
 - не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.
- (53) Монопольним (домінуючим) вважається становище суб'єкта господарювання, частка якого на ринку товару перевищує 35 відсотків, якщо він не доведе, що зазнає значної конкуренції.
- (54) Монопольним (домінуючим) також може бути визнане становище суб'єкта господарювання, якщо його частка на ринку товару становить 35 або менше відсотків, але він не зазнає значної конкуренції, зокрема внаслідок порівняно невеликого розміру часток ринку, які належать конкурентам.
- (55) При цьому наявність монопольного (домінуючого) становища на ринку не є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.
- (56) Порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, як унормовано пунктом 2 частини першої статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є зловживання монопольним (домінуючим) становищем, тобто дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, що займає монопольне (домінуюче) становище, які можуть призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції на відповідних ринках.
- (57) У свою чергу в статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зазначено перелік дій чи бездіяльності суб'єкта господарювання, які визнаються порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.
- (58) Так, відповідно до статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність

суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

- (59) Зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції відповідно до пункту 2 частини першої статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції».
- (60) Відповідно до пункту 2 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку, зокрема, визнається застосування різних цін до рівнозначних угод із суб'єктами господарювання, продавцями чи покупцями без об'єктивно виправданих на те причин.
- (61) Таким чином, дії ДП «Артемсіль» по невідвантаженню ТОВ «Солт Ко» солі за заявками №1290, 1291, 1297, 1298 у встановлений дилерським контрактом строк, що в свою чергу могло призвести до додаткового фінансового навантаження на останнього у зв'язку з простоем вагонів, містили ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», а саме зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринках первинної реалізації солі для промислової переробки та солі кухонної, що могло призвести до ущемлення інтересів іншого суб'єкта господарювання, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (62) За інформацією ДП «Артемсіль» за заявками №1290, 1291, 1297, 1298 сіль було відвантажено в повному обсязі, отже в цій частині порушення припинено.
- (63) Також, дії ДП «Артемсіль» в частині застосування різних термінів відвантаження солі до окремих дилерів при рівнозначних угодах з покупцями без об'єктивно виправданих на те підстав, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції передбаченого пунктом 2 статті 50 та пунктом 2 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринках первинної реалізації солі для промислової переробки та солі кухонної шляхом застосування різних інших умов до рівнозначних угод з покупцями без об'єктивно виправданих на те причин.
- (64) За інформацією ДП «Артемсіль» у листопаді 2020 року ним ініційовано повернення умов дилерських контрактів до редакції, що була чинною до жовтня 2020 року. Втім, у Комітеті відсутня інформація, що свідчила б про внесення змін до окремих дилерських контрактів зі зменшеними термінами постачання солі для промислової переробки та солі кухонної з метою повернення їх положень до рівних умов для всіх дистриб'юторів ДП «Артемсіль».
- (65) Відповідно до частини другої статті 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкти господарювання, органи влади, органи місцевого самоврядування, а також органи адміністративно-господарського управління та контролю зобов'язані сприяти розвитку конкуренції та не вчиняти будь-яких неправомірних дій, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію.
- (66) Частиною четвертою статті 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що державний контроль за додержанням законодавства про захист економічної конкуренції, захист інтересів суб'єктів господарювання та споживачів від його порушень здійснюються органами Антимонопольного комітету України.
- (67) Відповідно до частин першої та другої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», органи Антимонопольного комітету України мають право

надавати рекомендації органам влади, органам місцевого самоврядування, органам адміністративно-господарського управління та контролю, суб'єктам господарювання, об'єднанням стосовно припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють, а у разі, якщо порушення припинено, - щодо вжиття заходів для усунення наслідків цих порушень. Рекомендації надаються у формі листа. Рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Враховуючи викладене, з метою припинення дій, які містять ознаки порушень законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень та умов, що їм сприяють, керуючись статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», Антимонопольний комітет України надає державному підприємству «Артемсіль» (вул. Чкалова, буд. 1-А, м. Соледар, Донецька обл., 84545, ідентифікаційний код юридичної особи 00379790) такі обов'язкові для розгляду

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Припинити та усунути причини виникнення порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді застосування різних умов до рівнозначних угод з суб'єктами господарювання – дилерами державного підприємства «Артемсіль» шляхом вжиття заходів щодо приведення положень дилерських контрактів до рівнозначних умов.

2. Усунути причини виникнення порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання – дилерів державного підприємства «Артемсіль», які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку в частині порушення термінів відвантаження солі окремим дилерам.

Відповідно до частини другої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Згідно з частиною третьою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», за умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається, а розпочате провадження закривається.

Про результати розгляду рекомендацій повідомити Антимонопольний комітет України у 30-денний строк з дня їх отримання.

Голова Комітету

О. ПІЩАНСЬКА